

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 3 1 A 1 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Ponedeljek, 3. junij 2013 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 22 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

Pri dvaindevetdesetih letih ponosna na svoj Facebook

Nežika Stiplovšek kljub visoki starosti vsak dan brska po spletu, pošilja elektronsko pošto in se pogovarja po Skypu

Mojca Grušovnik

Celje – Ko je dr. Zvonko Fazarinc, upokojeni profesor na univerzi Stanford in nekdanji direktor enega izmed laboratorijev svetovno znanega podjetja Hewlett-Packard v ZDA, izvedel, da si je njegova sorodnica Nežika iz Celja kupila prenosni računalnik, je o tem ponosno pripovedoval svojim uglednim ameriškim prijateljem. Navdušeno jo je vzpodbujal, da se je naučila pošiljati in sprejemati elektronsko pošto, iskati podatke po Googlu in uporabljati Skype. Zdaj se skoraj vsak dan pogovarjata po Skypu.

Nežika Stiplovšek iz Nove vasi v Celju je res nekaj posebnega. Čeprav bo decembra praznovala že 93. rojstni dan, je še vedno krepkega zdravja in bistrega uma. Spremlja politiko, sovraži tajkune in odkrito prizna, da si brez računalnika ne zna več predstavljati življenja. Vsak dan tri do štiri ure brska po Googlu ali pa se zabava ob smešnicah, ki ji jih pošiljajo prijatelji po elektronski pošti. V glavnem pa išče koristne stvari.

Zanimajo jo članki o boleznih, zdravljenju in naravnih zdravilih ter dobri recepti. Računalnik si je kupila pred dvema letoma, mlada sosedka pa jo je naučila osnovnih veščin. »Po radiu sem kar naprej poslušala, da moramo starejši brati knjige ali reševati križanke, da ne bomo postali dementni, jaz pa tega nisem nikoli rada počela. Računalnik je bil tako zame najboljša izbira.«

Mož ji je umrl leta 1975 in od takrat živi sama. Rada obuja spomine na preteklost, čeprav ni imela lahkega življenja. »Moža je močno prizadela kap. Pet let sem ga negovala, ker je bil nepokreten. Sicer sem kot navadna delavka delala v Cinkarni, rodila dva otroka in leta 1962

čudežno preživela raka. Trije zdravniki so me operirali in nihče od njih ni več živ. Takrat pa so govorili, da mi ni več pomoči in da bom v treh dneh umrla,« se spominja Nežika in z roko pokaže proti podobi Marije. »Tudi ona mi je pomagala. Brez nje me ne bi bilo več.«

Nežika ima cel kup prijateljev, s katerimi komunicira prek spleta. Vsi so precej mlajši od nje. Kot sama pravi, večine njenih vrstnikov ni več med živimi, tisti, ki pa so, računalnika ne znajo uporabljati. Seveda ima tudi svoj profil na Facebooku, preprosto kamero in mobilni

»Z računalnikom si bistrim možgane,« pravi 92-letna Nežika Stiplovšek iz Celja.

telefon, za katerega pravi, da je »nobel«, in prek katerega prijateljem pošilja SMS-sporočila in fotografije.

Ko se pošalimo, katere računalniške igrice ima najraje, odločno odvrne: »Nobene. Nikoli nisem igrala iger. Danes so mladi zasvojeni z računalniškimi igrami. Kakšna škoda. Kakšna izguba dragocenega časa. Računalnik je nuja, ne pa luksuz. Drugače je z videoposnetki z Youtuba. Ti so res zanimivi in ob marsikaterem se do solz nasmejim. Ali ste že videli tistega o tatinskem mačku? Niste? Vam ga pošljem?«

(Prirejeno po: Dnevnik, 13. 10. 2011.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o okoliščinah sporočanja in o temi izhodiščnega besedila.

Sporočevalka _____ je napisala besedilo o _____
(Kdo?)

(O kom in o čem?)

Izhodiščno besedilo je bilo objavljeno v _____,
(Kje?)

in sicer _____.
(Kdaj?)

(2 točki)

2. Besedilu je priložena fotografija. V povedi pojasnite njeno vlogo.

(2 točki)

3. Preberite spodnje trditve o Nežiki Stiplovšek in podčrtane napačne podatke zamenjajte s pravilnimi, tako da bodo v skladu z izhodiščnim besedilom. Pravilne podatke napišite na črte.

Nežika Stiplovšek

si je kupila računalnik leta 1975. _____

je bila zaposlena v Kovinotehni. _____

rada igra računalniške igrice. _____

(2 točki)

4. Preberite poved, s katero sporočevalka izrazi svoje mnenje o Nežiki Stiplovšek, in v besedilu poiščite tri dokaze, ki podpirajo njeno trditev.

Nežika Stiplovšek iz Nove vasi v Celju je res nekaj posebnega.

Dokazi:

(2 točki)

5. S katerim prevladujočim namenom je sporočevalka tvorila besedilo?

Sporočevalka je tvorila besedilo predvsem, da bi

- A bralce seznanila z življenjem in dejavnostjo Nežike Stiplovšek.
- B bralcem predstavila pomen medgeneracijskega sodelovanja.
- C bralce seznanila z računalniškimi izobraževanjem starejših.
- Č starejšim bralcem svetovala, naj aktivno preživljajo svoj prosti čas.
- D bralce opozorila na zasvojenost mladih z računalniškimi igricami.

(1 točka)

6. Kako je v besedilu označena Nežika Stiplovšek?

- 6.1. Na črte napišite ustrezne lastnosti predstavljene osebe.

Nežika Stiplovšek

se s prijatelji veliko pogovarja po Skypu, torej je _____.

rada brska po Googlu in se kljub starosti uči novih stvari, torej je _____

_____.

je dolgo negovala bolnega moža, torej je _____.

je prepričana, da ji je tudi Marija pomagala pri ozdravljenju, torej je _____

_____.

(3)

- 6.2. Ali je predstavljena oseba označena posredno ali neposredno? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

Nežika Stiplovšek je v besedilu označena p o s r e d n o / n e p o s r e d n o.

(1)

(4 točke)

7. S pomočjo fotografije opišite Nežiko Stiplovšek. V povedi/povedih navedite tri podatke o njeni zunanosti.

Opis osebe:

(2 točki)

8. Ali je izhodiščno besedilo intervju z Nežiko Stiplovšek? Obkrožite ustrezní odgovor in svojo odločitev utemeljite v povedi.

DA NE

Utemeljitev:

(3 točke)

9. Preberite zadnji dve povedi prvega odstavka (*Po radiu ...*) in na črto napišite vprašanje, ki ga je avtorica najverjetneje zastavila Nežiki Stiplovšek.

(2 točki)

10. Premi govor pretvorite v odvisnega.

Nežika je rekla: »Računalnik je bil zame najboljša izbira.«

Odvisni govor:

(2 točki)

11. V besedilu je uporabljena beseda dementen. Preberite slovarski sestavek.

deménten -tna -o prid. (ê) med. *pri katerem se kaže oslabitev, zmanjšanje umskih sposobnosti*: dementen bolnik

- 11.1. Preberite poved ob fotografiji in na črto napišite besedno zvezo, s katero Nežika izrazi svoje prizadevanje, da ne bi postala dementna.

(1)

- 11.2. Obkrožite DA, če je trditev o besedi dementen pravilna, ali NE, če ni.

Beseda dementen

je štirizložna.	DA	NE
ima naglas na zadnjem zlogu.	DA	NE
spada med pregibne besedne vrste.	DA	NE
je enopomenka.	DA	NE
se uporablja kot strokovni izraz v medicini.	DA	NE

(2)

(3 točke)

12. Preberite spodnje besede in besedne zveze ter rešite nalogi.

prenosni računalnik, elektronska pošta, Google, Skype, brskati po spletu, profil na Facebooku, videoposnetki z Youtuba

- 12.1. Poimenujte tematsko polje, v katero spadajo navedeni izrazi.

(1)

- 12.2. Zakaj so besede Google, Skype, Facebook, Youtube v besedilu zapisane z veliko začetnico?

(1)
(2 točki)

13. Preberite povedi in podčrtanim slogovno zaznamovanim izrazom poiščite slogovno nezaznamovane ustreznice.

Računalnik je nuja, ne pa luksuz.

nuja – _____

luksuz – _____

Nežika ima cel kup prijateljev, s katerimi komunicira prek spleta.

cel kup – _____

komunicira – _____

(2 točki)

14. Iz lastnih imen v oklepajih tvorite pridevnike. Poimenujte njihovo vrsto.

- 14.1. Pridevnike v pravilni obliki napišite na črte.

Dr. Zvonko Fazarinc dela na _____ (Stanford) univerzi ter

sodeluje s _____ (Celje) podjetjem in z

_____ (Amerika) poslovneži.

(2)

- 14.2. Vrsta pridevnikov: _____

(1)
(3 točke)

15. Besedno zvezo v oklepaju v pravilni obliki napišite na črto.

Nežika Stiplovšek se skoraj vsak dan pogovarja z _____

_____ (upokojeni profesor doktor Zvonko Fazarinc).

(1 točka)

16. Preberite poved in rešite nalogi.

Vsak dan tri do štiri ure brska po Googlu ali pa se zabava ob smešnicah, ki ji jih prijatelji pošiljajo po elektronski pošti.

16.1. Podčrtanim glagolom določite glagolski vid.

Glagolski vid: _____

(1)

16.2. Podčrtane glagole postavite v preteklik in poved na novo zapišite.

(2)
(3 točke)

17. Spodnje povedi dopolnite z določenimi odvisniki, tako da bodo v skladu z izhodiščnim besedilom.

Nežika Stiplovšek živi sama, _____

(časovni odvisnik)

Nežika Stiplovšek se je naučila računalniških veščin, _____

(namerni odvisnik)

Trije zdravniki, _____, so že umrli.

(prilastkov odvisnik)

Nežika Stiplovšek pravi o današnjih mladostnikih, _____

(predmetni odvisnik)

(4 točke)

18. Podredno zloženo poved pretvorite v pomensko ustrezno priredno zloženo.

Čeprav bo decembra praznovala že 93. rojstni dan, je še vedno krepkega zdravja in bistrega uma.

Priredno zložena poved:

(2 točki)

19. Preberite izpisane povedi in rešite nalogi.

»Takrat pa so govorili, da mi ni več pomoči in da bom v treh dneh umrla,« se spominja Nežika in z roko pokaže proti podobi Marije. »Tudi ona mi je pomagala. Brez nje me ne bi bilo več.«

19.1. Izpišite besedi, s katerima se je avtorica izognila ponavljanju besede Marija.

(1)

19.2. V katero podvrsto samostalniške besede spadata izpisani besedi?

(1)
(2 točki)

20. Naslednja izraza napišite s samimi črkami.

92-letna _____

93. (rojstni dan) _____

(2 točki)

21. Podčrtajte pravilen zapis ob poševnicah.

Prof. Dr. Zvonko Fazarinc/Prof.dr.Zvonko Fazarinc/Prof. dr. Zvonko Fazarinc
je Nežiko spodbudil, da vsak dan pošilja epošto/e-pošto/e pošto/e - pošto.

(2 točki)

22. Napišite **uradno prijavo**.

Zamislite si, da ste Jernej/Jerneja Klemenčič, dijak/dijakinja Srednje elektro-računalniške šole (Smetanova ulica 6, 2000 Maribor). V sklopu prostovoljnega dela ste na šoli vodili projekt z naslovom Medgeneracijsko sodelovanje, v katerem so prostovoljci in prostovoljke vaše šole s svojim računalniškim znanjem pomagali pri izobraževanju starejših na področju informacijske tehnologije.

Center za informiranje Pomoč (Slovenska 37, 2000 Maribor) je na spletni strani www.center.pomoc.si objavil nagradni razpis za medgeneracijsko sodelovanje. Kot vodja projekta napišite prijavo na spodnji razpis. Potrebne podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

Center za informiranje Pomoč, Slovenska ulica 37, 2000 Maribor

objavlja nagradni razpis

Medgeneracijsko sodelovanje

Nagradni razpis za medgeneracijsko sodelovanje je namenjen mladim, ki pripomorejo k boljšemu življenju starejših.

Izkušnje, modrost in znanje starejših so dragocena podpora mladim, ti pa s svojo radovednostjo in z željo po izboljšanju življenja starejših gradijo neprecenljive in pristne odnose ter strpno in solidarno družbo. Posameznike in skupine, ki s svojimi dejanji skrbijo za lepši dan sočloveka in jim starostne razlike ne predstavljajo ovir, bomo nagradili s posebnim priznanjem Mlado srce za nasmeš starejših.

Prijave s predstavitvijo svojih dejavnosti in z dokazili pošljite na zgornji naslov do 31. 3. 2012.

(12 točk)

Prazna stran